Työehdot-osasto/Työläjärvi 2.2.2022

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Kuulemistilaisuutenne 3.2.2022

HE 242/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, vuosilomalain 7 §:n ja merimiesten vuosilomalain 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry kiittää lausuntopyynnöstä koskien tartuntatautipäivärahan muutosta käsittelevää hallituksen esitystä. SAK kiittää myös STM:n vakuutusosastoa nopeasta ja laadukkaasta valmistelutyöstä, samoin kuin TEM:iä ja Kelaa koskien vuosilomalain muutosesitystä sekä myötämielistä suhtautumista toimeenpanotyötä lisäävään tartuntatautipäivärahan muutosesitykseen. Omicron-variantti haastaa koronatilannetta, mutta leviämisen vähentämistä tulee edelleen jatkaa oikeasuhtaisilla toimilla myös sosiaaliturvan puolella.

SAK kannattaa hallituksen esitystä kokonaisuudessaan. Tartuntatautipäivärahan maksatukseen tarvitaan väliaikaista joustavoittamista ja hakuajan pidentämistä. Esitettyjen muutoksien ei tule aiheuttaa vuosilomaoikeuden menetyksiä.

Ehdotettu säädös muuttaisi sairausvakuutuslakia siten, että tartuntatautipäivärahaan olisi oikeus, kun vakuutetulla on laboratoriossa luotettavasti todettu covid-19 –tartunta. Samalla vakuutetun tulee tästä johtuen ja tartuntojen leviämisen ehkäisemiseksi olla estynyt tekemään ansiotyötään. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös tartuntatautipäivärahan hakuaikaa 6 kuukauteen.

HE kattaisi myös tilanteet, joissa luotettavasti todettu covid-tartunta on todettu vakuutetun huollettavana olevalla alle 16-vuotiaalla lapsella.

Tartuntatautipäivärahan irrottaminen virallisesti määrätystä eristyksestä parantaa sairastuneiden, heidän huoltajiensa sekä työnantajien yhdenvertaisuutta maan eri osissa ja helpottaa tartuntatautiin liittyvän sosiaaliturvan toimeenpanoa. Harvalukuisten tartuntatautilääkärien joukko ei nykytilanteessa ole riittävä tartuntatautipäivärahan toimeenpanoa ajatellen, joten on perusteltua helpottaa toimeenpanoa ja laajentaa kaikille lääkäreille oikeus kirjoittaa tartuntatautipäivärahan maksamiseksi tarvittava todistus. Nykytilanne vaihtelee suuresti maan eri osissa, eikä oikeus lakisääteiseen sosiaaliturvaan saa olla riippuvainen siitä, missä kunnassa asuu.

Käytännössä ainakin työntekijän oman sairauden kyseessä ollen suurin osa maksettavista tartuntatautipäivärahoista kohdentuisi työnantajille, jotka maksavat sairausajan palkan työntekijälleen.

SAK kiinnittää huomiota siihen, että hoidon ja ennaltaehkäisyn ohella terveydenhuollolla on tärkeä tehtävä myös sairastamiseen ja työkyvyttömyyteen liittyvän sosiaaliturvan mahdollistajana. Sosiaaliturvan maksatukset on turvattava myös pandemiatilanteessa, jolloin tarve turvaan on erityisen suuri työntekijöillä ja työnantajilla.

SAK pitää tärkeänä, että tartuntatautipäivärahan maksamiseen tai ammattitautiepäilyn tutkimiseen tarvittavat koronatestit ja todistukset on aina turvattava myös poikkeuksellisissa olosuhteissa. Monet naapurimaistamme ovat jatkuvasti testanneet Suomeen verrattuna moninkertaisia määriä ilman mitään ongelmia. Tarvittaessa tulee hyödyntää myös työterveyshuoltoa. Työterveyshuollon hyödyntämisellä autetaan samalla julkisen terveydenhuollon mahdollisuuksia keskittyä muiden sairauksien hoitoon ja hoitovelan purkamiseen.

Osalla kuntia on ollut vaikeuksia jatkaa tartuntatautilain mukaisten palvelujen tuottamista haastavissa olosuhteissa koronatapausten lisääntyessä. Vaikka omicron-virusmuunnos aiheuttaa keskimäärin lievempää tautia, esiintyy edelleen runsaasti myös vaikeita tautitapauksia ja jopa kuolemantapauksia. Ei ole myöskään varmaa tietoa sairastamalla saadun immuniteetin tasosta tai kestosta. WHO tai EU eivät toistaiseksi ole lieventäneet koronan riskiluokitusta eikä näin ollen ole mitään perusteita antaa taudin levitä vapaasti eteenpäin. Tautitapausten identifioinnin ja tartuttavan ajan eristämisen tavoitteista ei pidä luopua. Suuri osa myös oireettomista tai hyvin lieväoireisista koronatartunnan saaneista tartuttaa tautia eteenpäin samoin kuin oireisetkin, joskin hieman lyhyemmän aikaa.

SAK toteaa, että oireettomien ja hyvin lieväoireisten koronapotilaiden tilanteet ilman tartuntatautipäivärahan hyödyntämistä ovat erityisen pulmallisia ns. duunarialoilla. Siellä vähintään 90 % työntekijöistä on jatkanut koko pandemia-ajan lähitöissä ilman mahdollisuuksia etätyöhön. Tartuttava koronapositiivinen työntekijä aiheuttaisi suuren riskin niin työtovereilleen kuin asiakkaille työpaikalle saapuessaan.

Vaikka ehdotetun sairausvakuutuslain muutoksen myötä ei synny velvollisuutta viranomaisen määräämään eristykseen, on tärkeää että tartuntatautipäivärahan aikana koronapotilas välttää kontakteja mahdollisimman tiiviisti. Vahva suositus eristäytymisestä uudistetun tartuntatautipäivärahan etuuspäivinä tulee painokkaasti tuoda esille asiaan liittyvässä tiedottamisessa.

Esitetyssä lakimuutoksessa ei rajoiteta perusoikeuksia ja tähän liittyvä analyysi HE:ssä on mielestämme oikea.

Työehdot-osasto/Työläjärvi 2.2.2022

Hallituksen esityksessä arvioidut kustannusvaikutukset ovat hyväksyttäviä huomioiden todennäköisesti saavutettavat hyödyt. Tartuntatautipäivärahat rahoitetaan sairausvakuutuksen työtulovakuutuksesta.
Ehdotettu pidennys päivärahan hakuaikaan on kannatettava, jotta työntekijät, työnantajat ja Kela saavat riittävästi aikaa hakemuksien tekoon ja maksatukseen. Kela on varautumassa voimakkaasti lisääntyvään hakemusmäärään.

SAK pitää hyvänä myös, ettei uusien tartuntatautipäivärahakausien myötä tule menetyksiä vuosilomakarttumiin. Vaikka yksi tartuntatautipäivärahakausi ei ole pitkä, saattaa niitä perheessä tulla useampia peräkkäin tai lähekkäin, Tartuntatautipäivärahakausi voi myös jatkua sairauspäivärahakautena.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Lisätiedot asiantuntijalääkäri Riitta Työläjärvi
riitta.tyolajarvi@sak.fi
puh. 040 827 2988